

Zoals je bent

SIMONE FOEKENS

Roman

Simone Foekens

Zoals je bent

Uitgeverij Zomer & Keuning

‘Vanaf nu wordt alles minder.’

‘Berna! Hoe kom je daar nu bij? Vijftig is het nieuwe veertig, hoor.’ Agnes reikt naar het laatste blokje kaas op de schaal.

‘Het leven begint nu pas,’ vult Anna aan.

‘Jaja, dat zijn mooie praatjes van jullie, maar zo werkt het natuurlijk niet,’ zegt Bernadette, terwijl ze opstaat. Ze overziet het slagveld van glazen, kopjes, schaaltes en bakjes. Vroeger ruimde ze de bende die een verjaardag met zich meebrengt zonder nadenken in een oogwenk op. Nu is het een klus waar ze tegen opziet.

‘Kom, ga nog even zitten.’ Uitnodigend klopt Anna op de lege zitplaats naast haar.

‘Ja, maar...’ protesteert Bernadette voor ze opgeeft en zich weer naast Anna op de bank laat neerzakken.

‘Samen is de troep zo weggewerkt,’ zegt Agnes. ‘Ga nu eerst eens even rustig zitten en drink een glas wijn met ons. Je bent de hele avond aan het doen en draven geweest.’ Ze springt op van de stoel waarop ze met opgetrokken benen zat. Haar lichtblauwe sneakers liggen uitgeschopt onder het tafeltje. Met twee flessen wijn en drie schone glazen komt ze terug uit de keuken. ‘Zo, wit voor jullie. Rood voor mij.’ Agnes overhandigt Bernadette en Anna een glas witte wijn en heft haar eigen met rode wijn gevulde glas op. Ze tikken de glazen tegen elkaar.

‘Proost, Berna. Op naar je vijfde kruisje.’

‘Niet te geloven, toch,’ vindt Bernadette, terwijl ze van de wijn nipt. ‘Vandaag ben ik negenenveertig geworden, over een jaar vijftig... Zo voelt het helemaal niet.’

‘Vergeet niet dat je ook al oma bent,’ plaagt Anna.

Meteen glijdt er een zachte trek over Bernadettes gezicht.

‘Oma... ook al zo onvoorstelbaar. Ik voel me helemaal geen oma. Mijn oma is in mijn herinnering altijd een bedaagde dame geweest met wit haar in een keurige watergolf en gomballen in het keukenkastje. Niet te geloven dat Tess alweer een jaar is en dat Luuk dit jaar naar de basisschool zal gaan.’

Tot hun verbazing zien Anna en Agnes de lip van hun vriendin trillen.

‘Je gaat toch niet huilen?’ vraagt Anna bezorgd.

‘Ik geloof het wel,’ hikt Bernadette.

‘Wat is er dan?’ vraagt Anna.

‘Is er iets niet goed met Marcel? Of de kinderen? Of met Luuk of Tess?’ vraagt Agnes.

Bernadette maakt een afwerend gebaar. ‘Nee, alles is goed voor zover ik weet.’

‘Wat is er dan?’ Anna duwt Bernadette een servetje in haar handen.

Bernadette bet haar ogen en zucht. ‘Zie je wel dat ik een sentimenteel oud mens ben geworden?’

‘Nou, kom op,’ zegt Agnes ongeduldig.

‘Snappen jullie het dan niet?’ roept Bernadette. ‘Nu ben ik bijna vijftig en ik heb nooit iets met mijn leven gedaan.’

Anna en Agnes staren haar aan.

‘Hoe bedoel je, niets gedaan?’ vraagt Anna eindelijk.

‘Precies zoals ik het zeg,’ zegt Bernadette.

‘Maar je hebt een lieve man, drie geweldige kinderen, twee schattige kleinkinderen, je staat altijd voor iedereen klaar,’ somt Anna op. ‘Hoe kun je zeggen dat je niets met je leven gedaan hebt?’

‘Vlak je kook- en bakkunsten niet uit,’ zegt Agnes. ‘Volgens mij heb je of te veel of te weinig gedronken, Berna. Jouw leven is prachtig.’

Anna knikt instemmend. ‘Kijk naar mijn leven. Harm is altijd onderweg en van mijn dochter hoor ik amper wat.’

‘Of het mijne,’ zegt Agnes. ‘Ik heb geen man, geen kind, geen werk, niets...’

‘Jij beleeft tenminste nog eens wat,’ zegt Bernadette somber.

‘Ik? Hoe kom je daarbij?’ protesteert Agnes meteen.

‘Jij bent de avontuurlijkste van ons drietjes,’ zegt Anna. ‘Je hebt al zoveel aangepakt, zoveel gezien en zoveel gedaan. Nee, daar zijn wij groentjes bij.’

Agnes zwijgt. Haar blik glijdt van Berna naar Anna en weer terug. Kijken ze zo naar haar? Een vrouw met een avontuurlijk leven?

Dan lacht ze hardop. Cynisch.

‘Ha, ik trapte er bijna in. Ik ben er een van twaalf ambachten en dertien ongelukken. Daar is niets avontuurlijks aan.’

‘Dat is niet waar,’ zegt Bernadette meteen. ‘Het klopt dat je veel verschillende banen hebt gehad, maar je hebt daardoor ook veel meegemaakt. Je hebt in alle sectoren gewerkt en je bent overal geweest.’

‘Het begon al meteen na ons examen,’ weet Anna. ‘Toen ging je als au pair naar Londen. Weet je wel hoe bijzonder we dat vonden? Agnes gaat naar het buitenland.’

‘Helemaal naar Engeland,’ smaalt Agnes.

‘Ik vond het dapper van je,’ zegt Bernadette. ‘En vergeet niet dat Londen nu dichterbij lijkt dan toen. Internet was er nog niet. Engeland was heus geen onbereikbaar exotisch oord, maar het gemak waarmee je nu even op en neer naar Londen gaat, was er volgens mij ook nog niet.’

‘Dat is waar,’ geeft Agnes toe. ‘Maar toch... Het klonk mooier dan het was, want in de praktijk kwam er niets van terecht om Londen en de rest van Engeland te leren kennen en ben ik amper die Londense buitenwijk uit geweest.’

‘Ik was jaloers op je,’ bekent Anna. ‘Ik was met het examen hoogzwanger van Wendy, en al mijn plannen en idealen stonden op losse schroeven.’

‘En ik stond te trappelen om de verpleging in te gaan. Voor mensen zorgen, iets voor hen betekenen. Ik kon niet wachten,’ zucht Bernadette. ‘Nu denk ik: had ik in elk geval die zomer maar de tijd genomen om iets van de wereld te zien. Iets bijzonders te doen. Maar nee, dat kwam wel na mijn opleiding, na ons trouwen, nadat de kinderen de deur uit zijn, en nu zeggen we steeds tegen elkaar dat we dat gaan doen als Marcel met pensioen is.’

‘Dat duurt nog wel even,’ zegt Agnes nuchter.

‘Ja, dat weet ik.’

‘Waarom ondernemen jullie dan niets in de weekenden?’ vraagt Anna.

Bernadette haalt haar schouders op. ‘Weet je hoe vaak Luuk en Tess hier dan zijn? Marcel heeft zijn voetballen ook nog. Het komt er niet van.’

‘Wat zou je dan willen?’ vraagt Agnes. Ongevraagd vult ze de glazen bij. Bernadette houdt haar hand boven haar glas. ‘Ik niet meer, dank je.’

‘Wat ik zou willen? Tja...’ Bernadette schudt de laatste ongezoeten nootjes uit het schaaltje op haar hand. Peinzend steekt ze een walnoot in haar mond en kauwt erop.

Anna en Agnes kijken haar afwachting aan tot ze het nootje doorgeslikt heeft en weer begint te praten.

‘Ik wil alles!’

‘Dat is wel veel,’ gooit Agnes ertussendoor.

‘Bijzondere dingen zien en doen. Wadlopen, *De Nachtwacht* zien, sterren kijken, golfen...’

‘Pottenbakken.’

‘Klarinet spelen.’

En dan lachen ze, want de amuzikaliteit van Bernadette is legendarisch. Als op een afgesproken teken staan ze op en beginnen de boel aan kant te maken. Bernadette spoelt de kristallen glazen om en Anna wrijft ze zorgvuldig droog met een zachte doek. Agnes stapelt kopjes, gebaksschoteltjes en schaaltjes in de vaatwasser.

‘Zal ik de stofzuiger er nog even doorheen trekken of wordt Marcel daar wakker van?’ vraagt ze.

‘Dat doe ik morgen wel,’ zegt Bernadette. ‘Daarnet lag hij rustig te slapen. Hopelijk is de migraine weg als hij morgenochtend wakker wordt.’

‘Is daar nu niets aan te doen?’ vraagt Anna.

‘Weinig,’ zegt Bernadette. ‘Het is moeilijk de oorzaak te bepalen, en zonder oorzaak is het moeilijk om er echt iets aan te doen. Er zijn wel medicijnen die preventief kunnen werken, maar die helpen natuurlijk niet bij iedereen en kennen de nodige bijwerkingen, maar dat is wel de volgende stap in het traject.’

‘Ik hoop dat het verlichting brengt,’ zegt Agnes hartelijk.
‘Ik ook,’ knikt Bernadette. ‘Ziezo, dat is het laatste glas.
Jullie worden weer bedankt voor je hulp.’

Anna en Agnes luisteren naar het zachte klikje gevolgd door het geluid van een slot dat dichtgedraaid wordt. Achter elkaar lopen ze het smalle tuinpad af.

‘Dat was weer gezellig,’ zegt Anna tevreden.

‘Niet dan?’ vraagt ze als Agnes niet direct antwoord geeft.

‘Jawel,’ haast Agnes zich te zeggen.

‘Maar?’

‘Ik ben eigenlijk een beetje geschokt,’ zegt Agnes. ‘Wist jij dat Berna zo ontevreden met haar leven is?’

‘Dat gaat wel heel ver,’ vindt Anna.

‘Maar toch!’

Ineens lacht Anna. ‘Berna heeft een ouderwetse midlife-crisis,’ zegt ze.

‘Is dat niet meer iets voor mannen?’ vraagt Agnes.

‘Volgens mij niet, hoor.’

Agnes luistert naar de voetstappen van Anna, die terugkaatsen tegen de huizen. Als ze zich concentreert op haar eigen voetstap, hoort ze bij iedere stap haar linkerschoen kraken. De zool houdt het niet lang meer.

‘Misschien heb je gelijk,’ zegt ze.

‘Ik herken het wel, moet ik zeggen,’ zegt Anna zacht.

‘Jij?’ Agnes staat stil.

‘Ja, en jij ook. Geef maar toe. Denk jij nooit: is dit het nu?’

‘Jawel,’ geeft Agnes wat onwillig toe.

‘Wat is er gebeurd met onze dromen en voornemens? Met onze plannen om uit het leven te halen wat erin zit? Om te doen wat we droomden?’

‘Geen idee.’

Langzaam lopen ze verder tot ze voor het huis van Anna staan. Het grote witte bord naast de voordeur weerkaatst brutaal het licht van de lantaarnpaal.

A. de Goede, *pedicure*, staat er met duidelijke zwarte letters op het bord.

‘Je weet best dat dit niet mijn droom was,’ zegt Anna naar het bord wijzend.

‘Ik heb je er altijd om bewonderd dat je dealt met de omstandigheden en overall een weg in vindt,’ zegt Agnes. ‘Op deze manier heb je jullie een goed inkomen verschaft en kon je er zijn voor Wendy.’

‘Ja, precies,’ zegt Anna wat bitter. ‘Niets minder, maar ook niets meer.’

Agnes legt haar hand op Anna’s schouder. Woorden vindt ze niet, het gebaar is veelzeggend genoeg. Ze kennen elkaar ook al zo lang.

Alleen loopt ze door naar haar flatje in de binnenstad. Het is niet ver meer. Het kraakje in haar schoen hoort ze niet meer. Het gaat verloren in haar gedachten en het geluid van de auto’s die ook op dit uur van de nacht nog voorbijrazen. De zware portiekdeur lijkt nog zwaarder dan anders en de trappen naar de derde en daarmee hoogste etage van de flat lijken nog hoger en smaller dan anders. Het is laat, ze is moe, dat laatste glas wijn was er waarschijnlijk net een te veel. Ze voelt zich verward en door elkaar geschud door de gesprekken van het afgelopen uur.

De geur van kaneel en appel waar ze zo van houdt, afkomstig van de geurkaarsen die ze gebrand heeft, en die voor haar een teken van thuiskomen is, lijkt te zwaar als ze de deur opendoet. Ze stapt naar binnen, duwt de deur nonchalant in het slot, schopt haar sneakers door de gang, mikt haar jas over de kapstok en laat zich dwars in de versleten armfauteuil vallen, haar voeten bungelend over de armleuning.

Is dit het dan? Heeft Berna gelijk? Staan ze op de toppen van hun leven en wordt het vanaf nu alleen maar minder? Kunnen ze nu alleen nog maar dalen? Moeten ze stoppen met vooruitkijken, met omhoogkijken naar de toppen die ze vermoedt, en het verleden gaan koesteren?

‘Nee, nee, nee!’ Ze zegt het hardop. De takken van de ficus bewegen op en neer in de tocht. De deur naar de gang staat vast nog open, maar ze heeft geen puf om overeind te komen en de deur te sluiten. Het lijkt alsof de plant haar hoofd schudt en zegt: ‘Wat denk je wel? Dat je het leven naar je hand kunt zetten? Je moest beter weten.’

‘Nee.’ Ze zegt het weer hardop.

Fel.

Ze weigert te geloven dat dit het is.

Vanaf nu zal ze niet meer wachten op morgen, overmorgen, de toekomst. Verwachten dat het beter zal worden. Vanaf nu leeft ze nu. Bij de dag. Ze wil genieten van elke dag die haar gegeven wordt. Niet meer denken dat het morgen anders zal zijn. Beter zal zijn.

Tranen prikken in haar ogen. Betekent dat dat ze de bijna vijftig jaar die ze op de planeet doorgebracht heeft, niet geleefd heeft? Niet genoten heeft? Niets tot stand gebracht heeft?

Met een geroutineerde beweging rolt ze uit de stoel om een kop thee te zetten. Kamille maar, dat kalmeert en ontspant haar hopelijk wat. Met de dampende mok voor haar op tafel denkt ze na over haar impulsieve besluit om plannen en wensen niet meer naar de toekomst te verschuiven. Als ze het laatste slokje opdrinkt, weet ze één ding. Bernadette worstelt al langer met deze gevoelens, dat bleek wel uit haar woorden vanavond. Ze hebben weerklank gevonden bij zowel Anna als haarzelf.

Vijftig.

Voor Berna is het nog maar een jaar weg. Anna is een halfjaartje jonger dan Berna. Zelf is ze nog maar net achtevenveertig geworden. Ze was een vroege leerling. Vlak voor 1 oktober geboren, Berna was een late leerling. Zodoende kwamen ze bij elkaar in de klas.

Ze moest maar eens naar bed gaan. Ook al wacht er morgen niets, want haar uitzendbaan is alweer afgelopen en iets nieuws is er nog niet, het heeft ook geen zin om hier nog langer over te piekeren.

Op haar rug met haar armen onder haar hoofd staart ze met open ogen in het donker. Langzaam wordt haar lijf moe en zacht, zakken haar ogen dicht en geeft haar geest zich over aan de slaap. Op de grens van waken en slapen dringt zich een woord aan haar op.

Bucketlist.

‘Eigenlijk is appeltaart een dag na het feest nog lekkerder,’ zegt Anna. ‘Vinden jullie ook niet?’

Agnes knikt. ‘En zeker die van Berna.’

Maar die is het niet met hen eens. ‘Als de taart warm en goudbruin uit de oven komt, trakteer ik me altijd gelijk op een puntje. Dan ruikt het hele huis ernaar en smaakt de taart het allerlekkerst.’

‘Hmmm, als je weer een appeltaart bakt, zorg ik dat ik erbij ben als hij uit de oven komt,’ lacht Anna.

‘Prima, hoor,’ zegt Bernadette.

‘Nog koffie?’ Agnes springt op. ‘Kunnen we er geen gewoonte van maken dat je wat lekkers meeneemt als je hier komt, Berna?’ zegt ze.

‘O ja hoor, geen probleem,’ zegt Bernadette laconiek. ‘Alleen moet je het dan wel tijdig laten weten, want ik heb natuurlijk niet altijd verjaardagsrestjes in mijn koelkast staan.’

‘Wat is er aan de hand, Agnes?’ vraagt Anna.

‘Ik kreeg vannacht een lumineus idee,’ zegt Agnes triomfantelijk.

‘Vertel,’ commanderen Bernadette en Anna tegelijk.

‘Een bucketlist.’

De reactie is bepaald niet zo enthousiast als Agnes gehoopt had.

‘Hoe bedoel je?’ vraagt Anna.

‘Wat is dat?’ informeert Bernadette.

‘Ik weet wel wat het is,’ zegt Anna. ‘Dat is een lijst met dingen die je wilt gaan doen.’

‘Precies!’ zegt Agnes. ‘Jij en ik snapten prima wat Berna bedoelde met dat ze niets gedaan heeft in haar leven. Oké, we zijn het er niet mee eens, maar we begrepen het wel. Het voelt alsof we te veel kansen hebben laten liggen en het leven

zomaar aan ons voorbijgegaan is.'

'Exact wat ik bedoelde,' zegt Bernadette verbluft. Ze knikt heftig. 'Het voelt precies zo.'

Anna knikt. 'Ik had er nooit zo over nagedacht, maar ja, toen we het er zo over hadden...'

'... herkende je het,' zegt Agnes.

Anna knikt weer. 'We hebben een midlifecrisis,' zegt ze.

'Dat lijkt me een beetje veel gezegd,' protesteert Bernadette.

'O nee hoor, lees er maar eens over op internet,' zegt Anna. 'Het is een normale fase in het leven en het hoeft geen crisis te zijn, maar het kan het dus wel worden. Ik heb het gisteravond nog opgezocht op internet.'

'Dat hebben we zelf in de hand,' zegt Bernadette ferm.

'Deels, ja,' zegt Anna. 'Het is in elk geval heel normaal op onze leeftijd om stil te staan op het punt waar het leven ons gebracht heeft en te overdenken of we tevreden zijn met deze plaats.'

'Ik geloof dat we het geen van drieën zijn,' zegt Bernadette bedachtzaam.

'Het voelt alsof er veel gemiste en verprutste kansen zijn,' geeft Anna toe.

'Kijk, en daar gaan we dus wat aan doen,' zegt Agnes. 'We gaan een bucketlist maken met dingen die we graag willen doen. Het mag van alles zijn.'

'Leuk idee,' vindt Anna.

'Dat vind ik ook,' zegt Berna. 'Laten we het dan wel een beetje praktisch houden en geen dingen op de lijst zetten die irreëel zijn.'

'Zoals?' vraagt Agnes.

'Eh... bijvoorbeeld een trektocht dwars door Amerika met een camper,' verzint Bernadette.

'O jammer, dat had ik er juist op willen zetten,' zucht Agnes.

'Niet waar,' zegt Anna meteen. 'Je hebt geen rijbewijs. Je zou zoiets nooit verzinnen.'

'Je hebt gelijk,' geeft Agnes toe. 'En Berna heeft ook gelijk. We moeten wel voor uitvoerbare plannen gaan. Al zou er

op de bucketlist ook best zoiets groots kunnen staan als die trektocht door Amerika. Als we dat alle drie echt zouden willen, zou het te realiseren moeten zijn.'

'Ik weet wat,' Anna geeft een klap op het kussen naast haar. Een wolkje stof stuift op. Ze rimpelt haar neus, maar zegt niets. 'Als er zoiets groots is, wat we alle drie heel graag willen, gaan we dat als nummer 101 op de lijst zetten. Als een bonus die we alleen mogen doen als we de andere honderd dingen afgevinkt hebben.'

'Waarom honderd?' vraagt Bernadette.

'Omdat men vaak een bucketlist opstelt met honderd dingen erop,' legt Anna uit.

Agnes pakt een schrijfblok en een pen. 'Kom maar op,' lacht ze.

'Met een onbeperkt budget shoppen,' zegt Anna gelijk.

'Hmm,' zegt Berna.

'We schrijven gewoon alles op wat we bedenken. Daarna kunnen we wel schiften als we willen,' vindt Agnes.

'Er zullen toch wel dingen zijn die we niet alle drie even leuk vinden,' zegt Anna laconiek. 'Jullie kunnen wel zeggen dat jullie een vogelspin willen vasthouden, maar daar pas ik echt voor,' huivert ze bij het idee alleen al.

'Ja!' roept Agnes. 'Nu je het zegt. Dat wil ik.'

'Die behoefte heb ik ook niet,' rilt Bernadette.

Agnes kijkt zogenaamd teleurgesteld. Ze heeft niet de diepe wens om zo'n spin vast te houden, maar ze weet ook dat zij als enige van hen drieën de moed ervoor zou kunnen opbrengen.

'Schrijf maar op. We zien wel. We hoeven het niet alle drie te doen. Als jij zo'n griezel over je heen wilt laten lopen, wil ik er heus wel bij zijn en je aanmoedigen op drie meter afstand, maar verder ga ik beslist niet.'

'Oké,' zegt Agnes, terwijl ze het opschrijft. Ze zet er 'Ag' achter om zo te noteren dat alleen zij voelt voor dit idee.

'Je kunt naast een gezamenlijke bucketlist ook zelf een persoonlijke maken,' bedenkt Anna.

'Dat is inderdaad ook een idee,' zegt Bernadette. 'Hebben jullie ooit *De Nachtwacht* gezien?'

Anna schudt haar hoofd.

'Ik ook niet. Kijk, dit soort dingen bedoel ik nu,' zegt Agnes. 'Wat nog meer?'

'Wadlopen.'

'De Deltawerken bekijken.'

'Abseilen vanaf de Euromast.'

'Wat? Dat meen je niet, hè?' zeggen Bernadette en Agnes tegelijk.

'Jawel, het lijkt me gaaf,' zegt Anna.

'Weet je hoe hoog het is?' griezelt Agnes.

'Niet precies,' zegt Anna.

'Geef toe, het is wel stoer,' zegt Agnes.

'Schrijf maar op,' zegt Bernadette gelaten.

De lijst met ideeën groeit gestaag en ze bedenken de gekste dingen.

'Ik heb zo weer afspraken staan,' zegt Anna ineens. 'Ik vind het een supergoed idee van je, Agnes. Komen jullie vrijdagavond bij mij? Dan hebben we even tijd om na te denken over dingen die we echt graag willen.'

'Top,' zegt Bernadette en Agnes knikt dat ze er zal zijn.

'Ik laat die laatste puntjes appeltaart aan jou over, Agnes,' zegt Bernadette, terwijl ze haar jas aantrekt.

'Komt goed,' lacht Agnes. 'Ik zal vrijdag het bakje voor je meenemen.'

Ze kijkt Bernadette en Anna na als die dicht naast elkaar over de smalle galerij weglopen. Bij de zware deur naar het trappenhuis draaien ze zich om en steken gelijktijdig hun hand op.

'Groetjes,' roept ze hun na.

Dan valt de deur achter hen dicht. Agnes blijft in de deuropening staan. Ze ziet voor zich hoe haar vriendinnen de trappen af lopen. Anna lichtvoetig als een balletdanseres. Bernadette met een hand aan de leuning omdat ze wat moeite heeft met diepte zien en zich op trappen altijd onzeker voelt.

Had ze Berna nog een kop koffie moeten aanbieden? Of ronduit moeten zeggen dat ze heus niet tegelijk met Anna hoefde op te stappen? Altijd gaan ze samen. Ook al zijn ze al tientallen jaren een vriendinnengroepje van drie, toch voelt

ze tussen Bernadette en Anna een verbondenheid waar ze niet tussen komt. Hun vriendschap dateert al van de kleuterschool, terwijl zij pas in de brugklas aangehaakt is. Ze hoort hoe beneden de deur van de flat opengaat. De babbelende stemmen van Bernadette en Anna stijgen op naar boven. Langzaam sluit ze de deur.

De rest van de dag ligt leeg en onbeschreven voor haar.

‘Werk ze,’ groet Bernadette en ze loopt alleen verder.

‘Dank je.’ Anna stapt haar huis binnen en mikt haar jas aan de kapstok. Hopelijk is Nettie de Jong net zo stipt als anders en niet vandaag toevallig aan de vroege kant, want dan heeft ze nog precies de tijd om alles zo klaar te zetten als ze graag wil. Zacht muziekje op de achtergrond. Alle spullen bij de hand, computer opgestart. De mooie bos bloemen die ’s avonds de eettafel siert in de behandelkamer om een opgewekte sfeer te creëren. Agnes zou erom lachen en het gesleep met zo’n vaas dwaasheid vinden. Zelf vindt ze dat ze nu waar voor haar geld krijgt. Waarom zou ze maar een deel van de tijd genieten van zo’n mooie bos bloemen als deze? Kleine moeite om de vaas aan het eind van haar werkdag de trap af mee te nemen en de volgende dag weer mee omhoog.

Ze zet de vaas neer, draait die een stukje, verschikt een paar bloemen. Zo! Een lust voor het oog. Elke week doet ze zichzelf een mooie bos cadeau. ‘Dat is representatief,’ heeft ze Harm verteld. ‘Het geeft een luxere uitstraling aan mijn praktijk en mede daardoor kan ik hogere tarieven vragen.’

‘Als jij dat zo vindt, moet je dat doen,’ was Harms laconieke reactie geweest. Daarna heeft hij nooit meer een opmerking gemaakt over de bloemen, en hij is blijkbaar ook nooit op het idee gekomen dat hij haar eens zou kunnen verrassen met een mooi boeket. Ze gaat Harm heus niet vertellen dat het wekelijkse feestje van een mooi en in het oog springend boeket opmaken een van haar guilty pleasures is. Ze omringt zich nu eenmaal graag met kleine luxe dingen. Zeker na de magere eerste huwelijksjaren waarin ze hebben moeten sappelen om genoeg brood op de plank te hebben en waarin beleg soms een ongekende luxe was. Harm geeft er weinig

om. Als internationaal vrachtwagenchauffeur doet hij wat hij het liefst doet: met een dikke vrachtauto heel Europa doorkruisen. In elk truckersrestaurant komt hij wel bekenden tegen. Biertje erbij, en meer verlangt hij niet van het leven. Na een paar dagen thuis staat hij te trappelen om weer de weg op te gaan. Ze gelooft ook niet dat hij er veel problemen mee heeft dat ze hun dochter Wendy zo zelden zien. Hij belt haar of stuurt een appje als hij dat nodig vindt, en daarmee is het voor hem klaar.

Ze huivert en draait de verwarming iets hoger. Ze voelt zich soms haast een onbestorven weduwe, en toch kan en wil ze Harm niet loslaten.

De bel haalt haar uit haar gedachten. Nettie de Jong is zoals gewoonlijk stipt op tijd. Hoe ze dat toch zo precies uitmikt?

Ze loopt naar beneden en trekt de voordeur wijd open en begroet Nettie hartelijk. Haar werkdag is begonnen.

Bernadette kijkt in haar handtas. Ja, de van zwarte, dunne stof gemaakte boodschappentas zit netjes opgevouwen in het vakje waar ze hem altijd bewaart. Mooi zo, dan kan ze gelijk wat boodschappen meenemen nu ze toch langs het winkelcentrum loopt. Ze fronst haar wenkbrauwen. Het boodschappenbriefje hangt nog aan de koelkast, maar de dringendste zaken weet ze zich vast nog wel te herinneren. Brood, avondeten, roosvicee voor de kleinkinderen, postzegels en iets voor haar zwager bij wie ze vanavond op verjaardagsvisite gaan. Dat eerst maar, besluit ze.

Ze weet dat hij een whisky liefhebber is, maar ook dat zijn consumptie daarvan er de laatste tijd niet minder op wordt en dat haar zus zich daar zorgen over maakt. Ze wil het vele drinken niet aanmoedigen, dus de slijterij laat ze voor wat het is. Wat dan? Ze slentert een cadeauwinkel in, maar ze vindt niets geschikts, tot ze bij een rek komt met allerlei cadeaubonnen. Geld geven, al is het dan in de vorm van een bon, heeft haar voorkeur niet, maar voor haar zwager lijkt het toch een geschikte oplossing. Ze kiest voor een cadeaukaart waarbij het bedrag bij veel winkels besteed kan worden. De verkoopster voorziet het ding van een feestelijk envelopje.

Bij de supermarkt hebben ze knutselkarton en emmertjes met foamstickers in de aanbieding, ziet ze even later. Leuk voor Luuk, en ook Tess vindt het misschien al wel leuk om stickers te plakken, denkt ze. Ze kiest een emmertje uit met stickers van dieren. Zal ze ook nog een emmertje met een ander thema meenemen? Nee, toch maar niet. Als Luuk het toch niet zo leuk vindt, dan zit ze er maar weer mee. O kijk, daar liggen ook nog blikjes met extra dikke potloden. Bijzonder geschikt voor kleine peuterhandjes. Vooruit, die kan ze ook nog meenemen.

De migraine van Marcel was vanochtend gelukkig zo goed als over, maar ze hebben gemerkt dat hij op zo'n dag voorzichtig moet zijn met gekruid eten, want dan kan de migraine snel weer komen opzetten. Boontjes, gekookte aardappeltjes en een kipfiletje dus maar voor vanavond, besluit ze. Oerdegelijke kost, gelukkig houden ze daar allebei van. Anna en Agnes houden meer van wat Marcel liflafjes zou noemen. Of nee, dat gaat op voor Anna. Die eet graag hippe gerechten en weet ook altijd wat er nu weer in is. Agnes niet, die eet waar ze zin in heeft. Bernadette wil er nooit zoveel over zeggen, maar ze vermoedt dat Agnes lang niet altijd voor zichzelf kookt en nogal eens een bezoekje aan de snackbar om de hoek brengt. Wat overigens niet aan haar af te zien is. Agnes is nog bijna net zo mager als ze op de middelbare school was. Bernadettes handen glijden langs haar heupen. Zelf is ze behoorlijk wat gewichtiger geworden in de voorbije jaren. Haar voorliefde voor bakken en koken is daar ook debet aan, weet ze.

Nou ja, ze heeft drie kinderen gebaard en gezoogd, ze is oma van twee schatten van kleinkinderen, de overgang heeft zich allang aangediend en ze zit best goed in haar vel. Ze moet die kilootjes maar nemen voor wat ze zijn, al moet ze beslist niet zwaarder worden, denkt ze berustend.

Terwijl ze de boodschappen opruimt, dwingt ze haar gedachten een andere kant uit.

Agnes was wel heel enthousiast over die bucketlist. Het was duidelijk dat Anna er eveneens oren naar had. Zelf vindt ze het ook leuk om wat meer te gaan ondernemen met z'n drietjes, maar ze vraagt zich af hoeveel ervan terecht zal komen.

Die vraag stelt ze dan ook meteen als ze die vrijdagavond bij Anna aan de koffie zitten.

‘Vooruitplannen,’ meent Anna laconiek.

‘Gewoon doen,’ zegt Agnes.

‘Weten jullie hoe vol mijn agenda is?’ zegt Bernadette.

‘Voller dan de mijne,’ lacht Agnes zuur.

‘Ik kan dagen of dagdelen blokken als ik het op tijd weet,’ zegt Anna. Ze pakt een grote agenda van het bijzettafeltje. ‘Zullen we gelijk een paar data vastleggen? Als we dat niet doen, komt er niets van en blijft het bij koffie- en theevisites.’

‘Dat vind ik ook gezellig,’ zegt Bernadette prompt.

‘Ja, natuurlijk,’ zegt Agnes. Het klinkt wat kriegel. ‘Maar jij wilde toch meer doen in je leven?’

‘Ja... nou ja...’ zegt Bernadette vaag.

‘Dan moet je er ook wat voor overhebben,’ vindt Agnes.

‘Laten we een paar data prikken en een lijst opstellen,’ vat Anna de koe bij de hoorns. ‘Als het niet werkt, dan merken we dat vanzelf, toch?’

‘Dat is waar,’ knikt Bernadette. ‘Ik wil het ook echt wel graag, hoor, maar ik voorzie een hoop geregeld en daar heb ik weinig trek in.’

‘Daarom plannen we ook,’ houdt Anna haar voor. ‘Als Stefan en Kim om oppas vragen, kun je dan gewoon niet en moeten ze iets anders regelen.’

‘Marcel is er ook nog,’ zegt Agnes. ‘Opa’s kunnen ook oppassen.’

‘Ach ja, dat is ook wel zo,’ zegt Bernadette. ‘Als de migraine tenminste geen roet in het eten gooit.’ Ze krijgt het gevoel dat ze te moeilijk doet en dat de andere twee niet begrijpen dat ze zich vaak in een spagaat voelt tussen alles wat iedereen van haar verlangt en haar eigen wensen en verlangens waar ze domweg nauwelijks aan toekomt. Vastberaden gaat ze rechtop zitten.

‘Ik ben een ouwe zeur,’ zegt ze. ‘We gaan ervoor.’

‘Zo mag ik het horen,’ zegt Anna tevreden.

In overleg besluiten ze om eerst drie dagen vast te leggen met ongeveer twee weken tussenruimte.

‘Goed, en nu verder met de lijst,’ zegt Agnes. Ze kijkt Ber-

nadette vragend aan. Tenslotte is haar onvrede het begin van de plannen geweest. 'Barst maar los.'

'Hm, ja, het gekke is dat ik er de hele tijd over nadenk, maar ik kan niet eens echt spectaculaire dingen verzinnen. Zeggen jullie het maar eerst,' vindt Bernadette.

'Het hoeven ook geen spectaculaire dingen te zijn,' zegt Agnes.

'Sterker nog, we hebben min of meer afgesproken dat we het een beetje normaal zouden houden,' zegt Anna. 'Kom op, Berna. Je wilde uit de sleur van je dagelijkse leven komen. Dat kan alleen als je dingen wilt doen die daarbuiten liggen.'

'Dat is waar,' geeft Bernadette toe.

'Pak je briefje nu maar,' zegt Anna.

'Hoe wist je...?' Bernadette pakt haar agenda uit haar tasje en bladert naar de notitiepagina's. Ze lacht. 'Jullie kennen me te goed. Ik heb inderdaad wat opgeschreven.'

'Barst maar los,' zegt Agnes.

'Het noordelijkste punt van Nederland bezoeken, het zuidelijkste, het oostelijkste en het westelijkste punt. Het hoogste punt en het laagste punt. De langste trap. *De Nachtwacht* zien. Alle Waddeneilanden bezoeken. De Domtoren beklimmen. Kinderdijk. De Zaanse Schans. Over de Afsluitdijk wandelen.'

'Dat is een eind, hoor,' valt Anna haar in de rede.

'Tweeëndertig kilometer,' knikt Bernadette. 'Ik heb het opgezocht.'

Agnes kreunt. 'Ik schrijf wel op "Over de Afsluitdijk", oké? We kunnen vast ook een stukje ervan wandelen of we gaan fietsen.'

'Ja!' roept Anna enthousiast. 'Ik wil een rondje IJsselmeer fietsen.'

Agnes negeert de opmerking. 'Ga verder, Berna.'

'Ik kon niet zoveel bedenken,' verontschuldigt die zich. 'Alleen maar toeristische dingen die je ook als Nederlander gezien moet hebben, en de grootste of de hoogste of iets dergelijks van Nederland.'

'Dat geeft toch niets? Dat zijn juist typisch bucketlistdingen,' zegt Agnes.

‘Oké dan. Het Mauritshuis, de Tweede Maasvlakte, de langste tunnel van Nederland. Dat was het,’ zegt Bernadette. Ze klapt haar agenda dicht en zucht. ‘Wat een saai lijstje, vinden jullie niet? Ik snap best dat ik dit allemaal nog nooit gedaan heb.’

‘Dat ben ik niet met je eens,’ zegt Anna. ‘Het zijn echt dingen die op een lijst als deze thuishoren. Misschien niet origineel, toch is het leuk om die dingen gedaan of gezien te hebben.’

Agnes tikt in gedachten met haar pen op het schrijfblok. ‘Stop daarmee,’ zegt Anna geïrriteerd. ‘En zeg wat je zeggen wilt.’

‘Daar dacht ik dus even over na,’ zegt Agnes langzaam. ‘Ik geloof wel dat ik er iets van vind, maar ik weet nog niet precies wat.’

‘Dat is nu typisch een antwoord voor jou. Als je het eindelijk weet, dan horen we het wel,’ zegt Anna.

‘Goed hoor,’ zegt Agnes. ‘Ik ben benieuwd naar jouw lijst.’

‘Ik heb er meer doe-dingen op. Dat was misschien ook niet de bedoeling?’ zegt Anna.

‘Natuurlijk wel. Iedereen zou bedenken wat ze graag wilde doen. We hebben geen afspraken gemaakt over hoe die dingen eruit moesten zien. Vertel!’

‘Ik zou graag een cursus bloemschikken willen doen,’ steekt Anna van wal. ‘Kunnen overstappen met schaatsen.’

‘Die is leuk!’ gilt Agnes.

‘Heel leuk,’ vindt Bernadette. ‘Ik kijk dan wel. Zien jullie mij al op de schaats en dan ook nog overstappen in de bochten?’

‘Daar hebben we het nog wel over,’ kapt Agnes de discussie af voor het een discussie kan worden. ‘We verzamelen eerst punten en stellen aan de hand daarvan de lijst samen. Nog meer, Anna?’

‘Ja, ik had de Waddeneilanden ook op mijn lijstje staan. En een dagje op en neer naar Engeland met zo’n minicruise, naar de opera of een klassiek concert, uitgebreid naar de sauna. Sorry, het zijn wel prijzige wensen,’ zegt Anna. ‘Wat wil jij, Agnes?’

‘Ik wil leren pottenbakken,’ zegt Agnes.

‘Leuk,’ knikt Bernadette.

‘En verder hebben jullie al veel dingen genoemd die ik ook had willen noemen. Zal ik een totaallijst maken en die naar jullie mailen?’

‘Dat lijkt me het makkelijkst,’ zegt Anna goedkeurend.

‘Zullen we ons eerste uitstapje in elk geval vast plannen?’ stelt Bernadette voor.

‘Goed,’ knikken Anna en Agnes.

Agnes’ vinger glijdt over de lijst. ‘Als we naar Limburg gaan, dan kunnen we in elk geval twee dingen tegelijk afstrepen,’ zegt ze. ‘Het hoogste punt van Nederland. Dat is bij mijn weten de Vaalserberg bij het Drielandenpunt. Het zuidelijkste punt van Nederland is daar vast ook in de buurt.’

‘Vast,’ beaamt Bernadette.

Anna pakt haar mobiel. ‘Dat zoek ik even op. Ha, hier heb ik het. O ja, in verband met de haalbaarheid van onze doelen hebben we het natuurlijk over het zuidelijkste puntje van Nederland en niet het zuidelijkste punt van het Koninkrijk der Nederlanden, want dat is de zee bij Venezuela of Bonaire op land.’

‘Dat lijkt me inderdaad niet zo praktisch,’ zegt Bernadette droog.

‘Het zuidelijkste punt van Nederland ligt bij grenspaal 12 bij het gehucht Klein Kuttingen,’ leest Anna voor. ‘Inderdaad in het zuiden van Limburg.’

‘Het hoogste punt van Nederland ligt zoals we al dachten op de Vaalserberg,’ meldt Agnes.

‘Oké, dat is...’ Anna typt op haar telefoon. ‘... nog geen twintig minuten met de auto van elkaar af. Prima te combineren dus.’

‘Hoelang rijden we daarover vanaf hier?’ vraagt Bernadette.

‘Drie uur,’ zegt Anna.

‘Het Drielandenpunt is bijna op dezelfde plaats als het hoogste punt, dus dat zet ik ook op de lijst, hoor,’ zegt Agnes.

‘Je doet maar,’ lacht Bernadette. ‘Hè, echt leuk dat we dit echt gaan doen.’

‘Wij zijn vroeger met Wendy een keer op het Drielandenpunt geweest,’ herinnert Anna zich. ‘Dat we toen ook op het hoogste punt van Nederland waren, heb ik toen niet beseft, volgens mij.’

‘Ik ben ooit ook weleens op het Drielandenpunt geweest,’ zegt Agnes. ‘Toch vind ik het leuk om het nu nog een keer bewust te doen. En jij, Berna?’

‘Ik ook,’ herinnert ze zich. ‘Het was in 1976, denk ik. In elk geval in zo’n heel warme zomer.’ Ze ziet het weer voor zich.

Het gras in de voortuin was geel en prikkerig onder haar voeten. Zou het gras er in Limburg ook zo verdord uitzien? Papa deed iets bij de auto, een oranje Simca 1100. En mama liep af en aan met allerlei onmisbare spullen voor het dagje uit. De grote, groengeblokte plaid, een tas met broodjes en een thermosfles met koffie, de oranje met groene koelbox. Een tas met extra kleren voor in geval van nood. Om haar heen speelden haar tweelingbroertjes Jakob en Johan. Haar zusje was toen nog niet geboren. De jongens trokken zich niets aan van de warmte. Het verdroogde gras deerde hun niet.

‘Berna, pak even een bal en de frisbee uit de schuur,’ riep haar moeder in het voorbijgaan.

‘En de badmintonset,’ vulde papa vanaf de stoep aan.

Bernadette wierp een blik op haar broertjes. Zij moest op hen letten terwijl papa en mama alles klaarmaakten voor het dagje uit.

‘In de voortuin blijven,’ beval ze.

In de schuur zocht ze de gevraagde dingen bij elkaar. Het leren vijfje was zacht. Zou de bal lek zijn? Hadden Jakob en Johan toch weer op straat gevoetbald? Ze pakte de voetbalpomp en pompte de bal stevig op. Zo, klaar! Hopelijk liep hij niet te snel weer leeg.

Papa leunde een Camel rokend tegen de auto en mama sloot op de bovenverdieping alle ramen en trok aan de zonkant de gordijnen dicht. Jakob en Johan waren nergens te bekennen.

‘Hoe kan dat nou,’ mopperde mama toen ze beneden kwam. ‘Jij moest op ze letten.’

‘Maar ik moest de bal en de frisbee halen,’ bracht Bernadette ertegen in.

Papa liet de peuk op de grond vallen en doofde hem met een draaiende beweging van zijn voet. 'Ik ga wel even kijken. Ze zijn vast in de speeltuin.'

Van ver hoorden ze al dat papa de jongens gevonden had en ook dat ze geen zin hadden om mee te komen.

Berna zat al keurig in de auto te wachten.

Eindelijk had iedereen geplast en zaten ze allemaal in de auto. Met de raampjes wagenwijd open reden ze weg.

Ze zat tussen Jakob en Johan in, zodat die niet gingen klieren. Ze staarde tussen de voorstoelen door vooruit en zag kilometer na kilometer wegdek voorbijglijden. Ze voelde zich opgewonden.

Vandaag ging ze het buitenland zien! Twee buitenlanden zelfs. België en Duitsland. Vol verwondering begroette ze het steeds heuvelachtiger wordende landschap. Als dit nog Nederland was, hoe zou het dan over de grens zijn?

Haar hart klopte in haar keel toen papa de auto parkeerde. Bijna zou ze een bijzonder moment meemaken...

Sinds die dag wist ze precies wat teleurstelling was.

Het Drielandenpunt bleek niet veel meer dan een paaltje in de grond, en Nederland, België en Duitsland leken verdacht veel op elkaar.

'Wat had jij dan gedacht?' vroeg haar moeder toen ze merkte dat haar dochter zich er veel meer van voorgesteld had.

'Dat het anders was,' had ze geantwoord.

'Och kind, ik had je dit van tevoren kunnen zeggen,' zei mama, terwijl ze haar arm om Bernadettes schouder sloeg.

Had het maar gedaan, had ze gedacht.

Natuurlijk was er een foto gemaakt waarbij elk van de kinderen in een ander land stond. Johan peuterde erop in zijn neus. Toen schoot je nog één, hooguit twee foto's en zag je het resultaat pas als het rolletje vol was en je het had laten ontwikkelen. Toch herinnerde ze zich die dag wel als een mooie dag. De plaid werd uitgespreid in het gras. De koelbox en de tas met boterhammen werden uit de auto gehaald. Er was limonade voor de kinderen en koffie voor de grote mensen. Om hen heen genoten meer mensen van een

vakantiedag. Sommigen hadden campingstoeltjes bij zich, anderen net als zij een plaid. Al snel speelden de kinderen met elkaar. Ze deden verstoppertje en stand in de mand. Er kwamen ballen tevoorschijn en badmintonsets. Sommige ouders deden mee, andere groeften bij elkaar en praatten, rookten en lachten. Was die saamhorigheid typisch iets van de jaren zeventig? Ze weet het niet. Wat ze wel weet, is dat ze het tijdens dagjes uit met haar eigen gezin nooit zo heeft meegemaakt. De individualisering was toen al in volle gang, denkt ze.

Bernadette lacht. ‘De ultieme afsluiting van die dag was een puntzak friet met mayo. Ik weet het nog goed.’

Anna en Agnes lachen mee.

‘Wat was het leven toen simpel,’ zegt Anna wat weemoedig. ‘Het kan nu vaak niet gek genoeg. Iedereen heeft alles al eens gedaan en iedereen wil wat bijzonders doen.’

‘Och, dat valt wel mee, geloof ik,’ zegt Bernadette relativerend. ‘Het is natuurlijk zo dat we mobieler zijn geworden en dat er inderdaad steeds meer nieuwe dingen bedacht worden, maar ik geloof beslist dat veel mensen nog steeds het meest genieten van simpele genoegens als een dagje strand of een flinke boswandeling.’

‘Het zijn de social media,’ zegt Agnes. ‘Iedereen probeert elkaar te overtreffen, en natuurlijk deel je alleen de dingen die cool en vet zijn of hoe men dat tegenwoordig betitelt.’

‘Hoe dan ook, de samenleving is flink veranderd de afgelopen jaren,’ Bernadette zucht. ‘Logisch, want we praten wel over dertig, veertig, zelfs bijna vijftig jaar geleden. Natuurlijk is er veel veranderd.’

‘Het leven van veertig jaar geleden is niet meer te vergelijken met het leven van nu, maar dat was veertig jaar geleden ook al zo,’ zegt Agnes.

‘Hoe bedoel je?’ vraagt Anna.

‘Veertig jaar geleden hadden we geen idee van internet en waren telefoons en computers die je in je tas of zelfs in je zak mee kon nemen een soort sciencefictionscenario’s. Ga nog eens veertig jaar terug in de tijd en dan beland je in de tijd voor of rond de Tweede Wereldoorlog. Ook al een heel

andere tijd met veel minder mogelijkheden op allerlei gebied dan in de jaren zeventig.'

'Je hebt gelijk,' zegt Anna. 'De vooruitgang staat niet stil. Wie weet wat er over veertig jaar allemaal mogelijk is.'

'Dan gaan we met een privédrone naar het Drielandenpunt,' bedenkt Agnes.

'Dat bestaat dan niet meer,' beweert Anna. 'We zijn dan een verenigd Europa.'

'Geloof je het zelf?' informeert Bernadette.

'Nee,' lacht Anna. 'Laten we daar ook maar niet op wachten. Gaan we met jouw of mijn auto?' Vragend kijkt ze Bernadette aan.

‘Wat is er gebeurd met onze DROMEN en VOORNEMENS?’

Als vriendinnen Bernadette, Anna en Agnes tegen de vijftig lopen, maken ze de balans op. Is het leven geworden waar ze van droomden? Helaas niet. Is er tijd om hun dromen alsnog te verwezenlijken? Dat zeker! De drie vriendinnen stellen een bucketlist op om uit het leven te halen wat erin zit. Ze ondernemen verschillende uitjes, doen mee aan workshops en gaan samen op reis. Ondanks alle gezelligheid worden ze ook gedwongen om de confrontatie met het verleden aan te gaan. Hebben ze de juiste keuzes gemaakt?

Simone Foekens beschrijft de persoonlijke zoektocht van de vriendinnen Bernadette, Anna en Agnes met veel inlevingsvermogen en humor. *Zoals je bent* is haar tiende roman bij Zomer & Keuning. Met *Schelpenwit* won ze in 2017 de Valentijnprijs.

Z&K

